

16

הספרייה של יונתן לונדון
ספריות, וודלי ואלנס ליבק

10

מגמה חדשה במחקר ההיסטוריה הגומית
בעד נוימן על "לקראאת גומינה"

9

הכונסת של מאו עושא היסטוריה
אהרון שי על "מאו: הסיפור הבלגי נודע"

הארוד אקספנס מוביל לנלם מקום

בתיבה פובליציסטית עמיד ומטעפת נזרעה סכבי תבנית אפילו פולחן אישיות האפתחה שכיבת, בוגריה עלייה חביבת רדכבות הרומיות מפעילה רכבת בשם "חגון ארדט אקספרס" בכו"ם שבין קדר' סדר'ן וטובר, גוזאן הנומני הנפלק ביל' לזכרה ותחות בת קרא על שם ווק לסת-השווואת בוגריה עלי עליין רכבת אקספרס על שטב' של מקס ובר, ארחד שופנהואר, פיד'ר ביטשטיין פרידיך גאל'.

בישראל, לעומת זאת, העיסוק באード נדט חדש יחסית. מרבות (אולי בגל) המהומה שחולל ספרה על משפט אי'יכמן בתחילת שנות הששים באחה'ב, ובכך רב העולם היהודי, בשוואן צמץ' של א' נעדך דינו שיתוב' בעבודתו. "יד ושם" גונגע מלחרבם את "אי'יכמן בירשיים" לעברית (כשם שנמנעו מלחרבם ספרו המונומנטלי של ר'יאל היילברג, "הכהנת היהודי איווופה") וממקיים שהפתיו בערד בענדתת של ארנדט, גם ניקש' לקעקע את אמיותה כמתבוננת נטולת-בנייה.

התהוטרין גלו מאן העדר-בציניות על "אי'יכמן בירושלים". עוז צעד אחד הדוחדים היו אלה שדרפו ותשמידו את עצםם, ורק במקרה כמה נאצים נטלו בכר לילך" (עמ' 307); ואינטלקטואל הדר' ת'רמש אונון בתב' כי היה מפיניה "גימנא של עליונות מתנסה בלא-דררים ובנו אדם" (עמ' 65). עוזר ספר האמירים של פנינו, סטיבן אשהיים, מספר בהקד'תו על אינטלקטואלים יהודים שתודו בפניהם כי חווית הקרה של כתבה של ארנדט מעוררת בהם "תחושת סלידה פיסית عمוקה" (עמ' 2), לא פחות.

נולדת המפנה הדורה המתגmo של

"אי'יכמן בירושלים" לערית, בשנת 2000 הדזאת בבל' תרגום הספר הילר שרורת בקריות ווינוב, לא רק-בירה המתקנית אלא גם, ובעיר, ביערות והוילות.

הכנס הבינלאומי שמננו בין הקובץ של פנינו נערך בירושלים בדצמבר 1997, והיה אחד המהלים שהתרימו את השינוי בעמירה של ארנדט בישראל (כנס נספח נערך באוניברסיטת תל אביב בשנת 2003 והדצאות שניתנו בו התפרסמו בקובץ "הגהה ארנדט: חז'י מאה של פולמוס", בעריכת עדית דטל ומשה צוקרמן).

המשן בעמוד 8

"Dusty Orange", שי עבדי. מתוך התערוכה "פרויקט ארנדט", שהוצגה באחרונה בבית האמנים בירושלים

פעם כינו אותה "בריה תמהונית", "בימבו של הידgor", אבל ביום נחשתה הפילוסופית היהודית. הגה ארנדט לאחת הכותבות המשפיקות, במאה העשרים, ונגרמנה התפתחה שכיבה פולחן אישיות של ממש, הכול-קוד-דכבת על שמה. מדוע מעוררת עבורה עניין כה גדול? ולמה דוקא עכשו הולך ומתרחב העיסוק בכתבה גם בישראל?

הגה ארנדט בירושלים
אהריים טבין (עורק). יצא לאור בספרים ע"ש ר' קבנור, האוניברסיטה העברית בירושלים, עמ' 393, 118 שקלים

יהודה שנהב

שנה לאחרונה ציינה הקהילה האינטלקטואלית 100 שנים להולדתת של הגה ארנדט, הגה' שבת כיו' לאחת הכותבות המשפיקות במאה העשרים. המחבר שנוצר בשנים האחרונות סכיב' צייתה של או'ן-די הוא מתהומי הדעת הצופים במדעי הרוח: אינספור מאמרם העוסקים בעברית דתיה פורסמו בכתבי'ת אקדמיים, וגם

הארנדט אקספרס מובייל להלן מקום

יטתיות, ופלוחן ארנדט הוא בסופו של יום רוב מהומה
ל' מאומה (לאך, עמ' 52).
גם הניסיונות למקם את ארנדט אידיאולוגית יעלנו
תוהה; האם היה מהפכני או שמרני? בנסיבות
סוציאליות היה מההפכנית ובנסיבות שמרנית (החל, עמ'
(2) בליל התאריכים מבבל עד יירח: היא זיבנה רדי-
לֶם, ואילו רוחה מרקומיטית (לאך, עמ' 67), ואולם
א רק "השמאל אינו יכול לטעון להתקה עלייה", גם
שמנגנים לא" (שם, עמ' 110). ואם עדיין לא התבבל-
או נלומדים עד ש"היא אינה חסידת הקומוניסטים
תור משאה לישראלית" (ולמר, עמ' 42).

השניות זאת עובית ביחס השני רוך כל נושא ושהם שבו עסקה אונרכט: היו שגורסו כי כתבה מתקדמת ומלונית מובהקת (ברגשטיין, עמ' 219), ואך שם דאנן להזכיר ש"כתביה של אודורט עמוסים בשפה אליאגוט. קשה להעלות על הדעת פילוסוף אחד בן מאה העשורים שכטיבתו עשויה שימושה הרבה במושג סם כמו 'נפשה', 'גיינום', 'גאללה' ו'חילול הקודש', או דורי היליגן המאוצר בטבעות כזו את תפילה 'אבינו לבנו' או את תפילה ים כיפור (ג'ימן, עמ' 75). והדי-יטזיה שללה עסקה במושג האהבה אצל אוגוסטינוס, כדי אפשר גם להורות בהסביר שללה להיגיון והוטוליטרי סודות מסוימים של הביקורת והקתוולית על המודרנות ושל חילין ורמנתי של הוויות דתיות במובהקה".

האם הדת פמיניסטית? כתבות פמיניסטיות ודי-
ליות מתוחה בקיורתן חירפה על אונרט על כי אימצה
דריאולוגיה גברית או כתבה ספרית "נכים שניזנו
יזדיאולוגיה גברית" (לאון, עמ' 53). לעומת זאת,
הגורסים כי בעדרותיה, למשל על רחל ובנהאגן,
היללות לשמש מוקד לתוך הפעמים (לילייאן וייסברג,
ע' 167), וכי הדורות שלה היה ייחות מוגדרית (שם,
ע' 169). התחה זו אונרט שאמורה בראין ציבורו על
יילוסופיה כי אין תחום זה חייב לדושאר עיסוק גברי!
אחד הדברים עשי לקרות שאשה תהיה פילוסופית"
(שם, עמ' 168).

הסתיירות הלו בינו אישיותה המתעתת וכטיבתה
וורכבות בא לידי ביטוי גם ביחסה לגזענות. מצד אחד,
נובנה את אחד המסמכים החשובים לתקופתה על גזע-
ת ואמירפיאליום, ביראה את הציונות על "שביניהם

מעמדה הולך 'אחת משלנו' והקשים לקטל ג' או
שייך אותה, הם אלה שמנעו את התעוררותה הפכו אותה
אבלבלות כל כך עברו הממסדי היהודי בישראל ומחוץ
ה' (עמ' 5). גם ר' חזמייל כהן גורס כי 'לנסיבת חייה
אל אנדראט הייתה ממשמעות בעימות זו' עונבות חיותה
וזיה מגרמניה, שמולה הטוב אפשר לה השקר על
מתחרש מורה בוטח, ויתלה בבחינת הוספה הטा על
שע. לכן, עברו יהודים מגרמניה, ציונים ושאים ציונים,
יעיה של אנדראט בטרם 'כמופקפים' (עמ' 292).

האם היהת מונה ארנולד היסטוריונית? ואולי סר ולזיגט? או עיתונאי? או פילוסופית? או אסלאמית הנוגעת וספרותית? (ברנדד קרייך, עמ' 10). ארנולד עצמה תחתקשה כי איזה פילוסופית וכי נולם לא בקישה ל'איך פילוסופיה פוליטית. אלא

הפרשנים תלוקים על קביעה זו. סון נימין מכתבת כי על כל אמריה של ארנרט המ' שאות את סלידתה מן הפילוסופיה, ניתן למליצו אמריה בספט', המתעדת את מסירתה לפילוסופיה (עמ' 79). בידר' ולמר מתעקש שארנרט והיא פילוסופית אשר ציררת "זהה-קונסטרוקציה של כל המסורת דומיננטית" תשל מהשבה הפליטית עד לאויסטו ולאפלטון". והוא מוסיף, כי "זהה-קונסטרוקציה שמציע אדר' בט מהשבה הפליטית המודיבת למן חיקום הפליטים

אחרים גורסים שאנו כיהנו פילוסופית (ל'וביק, ע' 2), ושאף הפילוסופיה האוקיינוציאלית שלה אבבה במלואה מקרל יאספרס (למשל, ברנד קרייך, ע' 104). אודים מדרושים, לעומת זאת, שאנדרט דורתה קורתית כלפי הפילוסופיה של יאספרס (ריבניך, ע' 3), כמו גם כלפי זו של חידוגו (וילה, ע' 368).

יש הסבוים כי הדקה באוקיינוציאליום פגא' (קרייך, ע' 109), עם השפעות אempiricalיות, מגנטיות ומטפסיות (לקאר, ע' 61). ישיוו ברלין ייד בארסיות, ברוח זו, כי "אנדרט איננה מספקת שום וorth למחשה פילוסופית או היסטורית רצנית, הכל דדרך אוטיציות מטאPsiות" (ולברשטאם, ע'

המשך מעמוד 1
סטיבן אשהיים, שארגן את הכנס ובינלאומי
עדד את "חנה אנדרט בירושלים", מסתיר ג' אמן
החוורמתה של אנדרט בישראל, אבל באותה עת
שם מפולחן האישיות סביבה: "לנו בירושלים אין
זהodd צורך לעשות דמנז'יזיה לאנדרט גם לא, מצד
ונgi, לקדש אותה. אנחנו מציע לקרו רכבת מהירה
לשם מה או להזכיר את דיקונה על בולי וזה, כפי
עשוו בגרמניה" (עמ' 21). כנראה שעוז לא הגיע
ימים שעלוין דבר קרל יאספלי, כאשר כתוב לאנדרט
שנתון 1963, כי "יום יבוא, שאותו לא תמי לזראות,
נו היהודים יקימו לך אנדרטה בישראל (...). וינכטו
התקבב לשיטתם הארץ-ישראלית".

למרות שפע כתיבתה עלייה, ואולי בגללו, הקשור בין דוגרט האדם לבני מפעל הכתיבה הענף שלה מתע' וזרוי סתיירות. מבואר מאיד העוניים לקובץ, מכתב שהיחסים כי מקו הסתירות הללו במתה שבין שיקות לבין התבוננות מכווץ, הנובע מן השניות המוטבעת בחזיינו של יהודית-מתרבול לאחור האמנציפציה בגרמניה.

מו וב└ לאחר השואת.

בصفה החשובה "תנאי המצב האנושי" ("Human Condition") גוזרת אינטס פיצול בין סדר החזים של אדם לבן פועלו בעולם: "אנו יכולים לעשעת מיזא פלניריק על ידי היכרתו הטיפוח שלן, אבל רד על ידי הביגוניה שלון; כל דבר אחר שאנו יודעים טנו רק מה הוא היה". אינטס מגלהם באופן מתרך את אסתטיות הדבות שמייצרות כתיבתה, כמו גם את הפין בין סידור חזים לכטיבה הגותית, בין פרגמנטים

הקובץ המונח לפניו הוא מסכם שופע המתפרק לנדרdot מנות לעסוק בפיזלים אלה, משערת הכותבים והכ' בס היזוגרפי של ארנוט שכתבה אל'זות אינג'ירל, ח'ליפת המכתבים בין ארנוט לקרל איספרס ומדיין עירם: פוליטיקה ופלוסופיה, עין חדש באיכמן רודשליים, והזקה בין הנה ארנוט לתבוחה הגורמת. בספר תובנות רבות הקשורות בארנוט במספרת, החוגגת דעות, כפרשניות פוליטית, מבקרת ספרות, כשותבת ביוגרפיה, כאינטלקטואלית ובבורי, ביהדות וכגרמניה. אלא שכז'או, כל התရ'ונות הללו אינן מתארגנות לכלל תמונה ברורה בא'ך לרופעה. להיפך, התהוויגניות בפרשניות השונות כבוניה כל כך, עד שלעתים נורמה שאנו מהקדים בידינו לילידייסוף צבעוני מרדבה תमונות ות Vibors מעתעם. בכמה אחת לכך הדיא לא לא ספק הצלחתם של מארניינס לאספון ייד וחוקרים עם נקדות מבט מגונות ווועוכובונג סיבא אנדט, לא פחות השוכת, היא העבודה את ארנוט קשה לקטלב או למין.

ונחס הקהילות גראכניה

ונכון מערב גרמניה, שמי כרכיהם
ונכון דנאי פכיהל וטשר ארבעה

ח'יר כ"ז: 376 ט"ה

הפקת כתהנור את קורותינו של הקהילות היהודיות מתחילה ההתיישבות
היהודית בארץ עד לאחר מלכחת והולכת השוויה, נשענת פה חסרים
מרכזים ייחודיים - דתניים, כניע המבוגר-אלטונה, ברמן והונגריה, וטמ
הנבלים העזים עיזזים, פפראס כבכל תוארכו מיטון

